

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

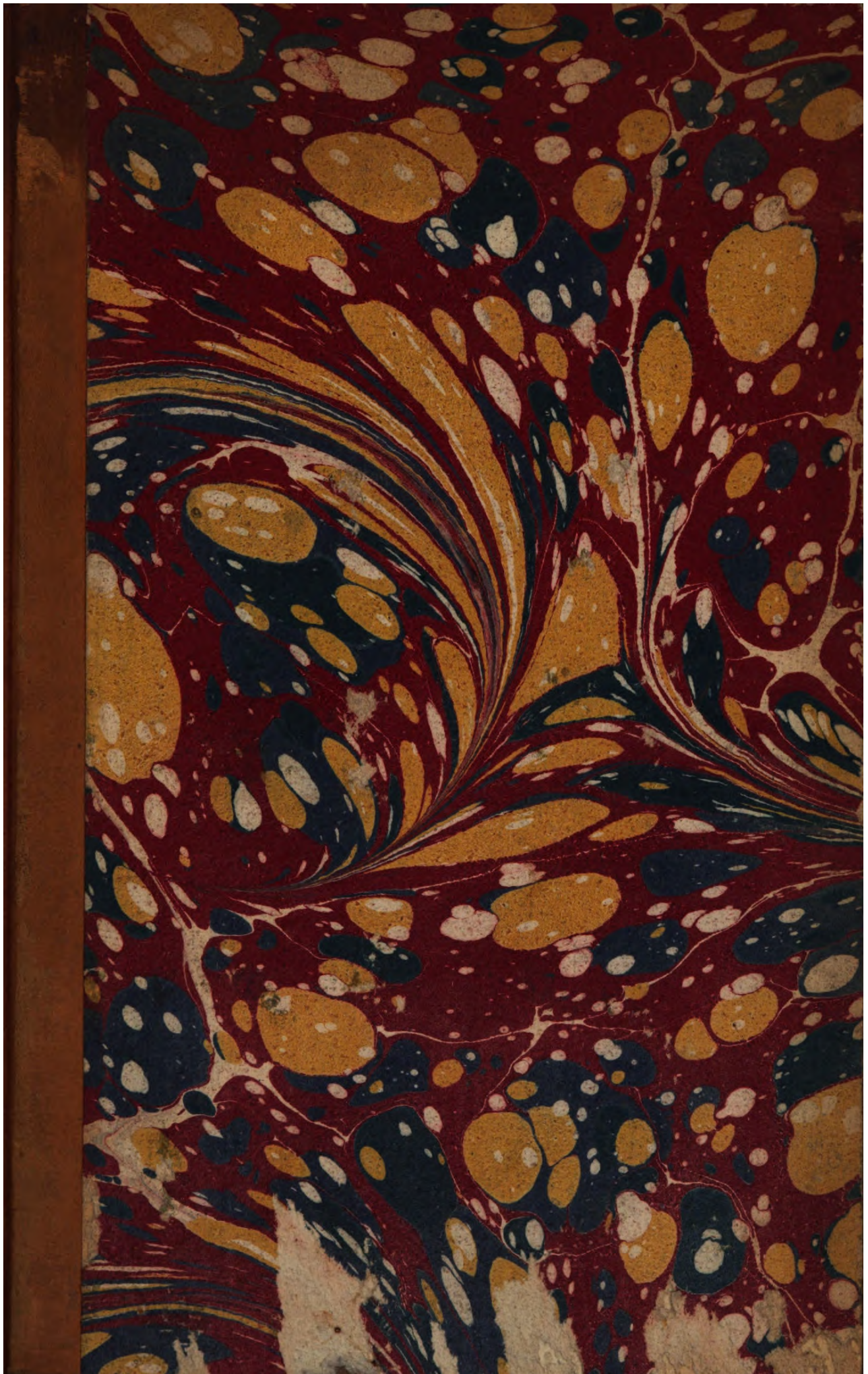
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

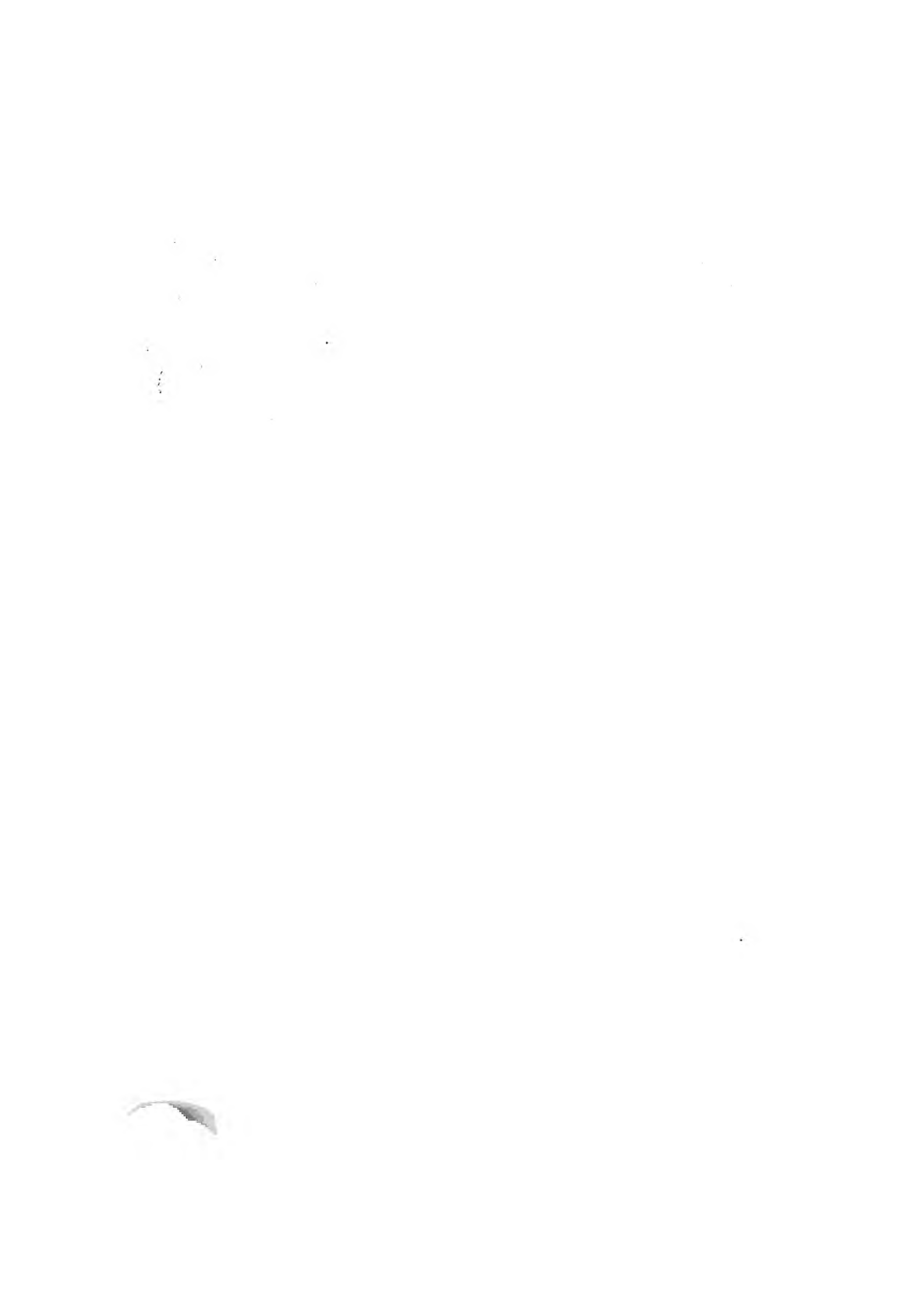
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

44.1697.

SKALDESTYCKEN

AF

WALLIN OCH TEGNER.

*Upplästa på Svenska Akademiens
Högtidsdag*

den 20 December 1839.

—•••••
Tredje Upplagan.

—•••••
STOCKHOLM, 1844.

PÅ C. A. BAGGES FÖRLAG.

DÖDENS ENGEL.

Religiöst Poem

af

JOHAN OLOF WALLIN.

En gång dö, och sedan domen.

PAULUS.

J Adams barn, som af jorden födens,
Och vänden åter till jorden om!
J ären mine, J ären dödens,
Allt sedan synden i verlden kom.

Jag står i öster
Och når till vester;
Och tusen röster,
J tidens gäster!

Jag bär till eder med Herrans ord
Från luft och lågor och haf och jord.

J bon och byggen, som sparfvar bygga
Sitt bo i sommarens gröna lund.
De sjöngo glada, de sutto trygga
J trädens löfviga skygd, en stund:

Men fågla-nästen
Ej profvet höllo,
När deras fästen
För stormen föllo — —

Och tyst blef sången, och sjöngs ej om,
Och glädjen, gången, ej återkom.

J gån och sucken, som dufvor sucka,
 För morgondagen, som J ej sett;
 Då oförtänt, som en fallets lucka,
 Sig jorden öppnar för er med ett —
 Och J försvinner
 J plötsligt nedan —
 Och edra minnen
 Försvinna sedan —
 Och nytänd måne ur silfversky
 Ser andra komma — och andra fly.

J sväfvén lättä i dansens ringar,
 J stöjen yra i nöjets lag,
 Och myrten blömmar, och lyran klingar . . .
 Men öfver tröskelen stiger jag:
 Då stadnar dansen,
 Då sänkas ljuden,
 Då vissnar kransen,
 Då bleknar bruden,
 Och *sorg är änden*, som skriften sagt,
Uppå all glädje och glans och makt.

Jag är den starke, som hafver makten,
 Till dess en starkare komma skall.
 På höga fjällen, i djupa schakten,
 Det är min anda, som susar kall.

De smittans ilar,
 Som rensa länder;
 De nattens pilar,
 Som ut jag sänder,
 De slå sitt offer, och slaget tål
 Ej mur af koppar, ej sköld af stål.

Jag sveper vingen om nordanstormen,
 Och rullar dynande våg mot strand.
 Af stats-systemer jag krossar formen,
 Och vrider viggen ur dundrarns hand.
 Som nattens väkter,
 Jag sekler jagar;
 Och menskoslägter
 Och verk och dagar
 Som böljor hvälfva sig för min fot,
 Tills sista böljan der lagt sitt knot.

Mot mig förlora sig vett och vapen,
 Mot mig ej lärdom och konst består.
 Jag frihet ger åt lifegenskapen,
 Och herrskarviljan i jern jag slår.
 Jag striden leder —
 Och härar falla;
 De ligga neder,
 De ligga alla,

Och vakna ej vid larmtrummans bud,
Men först vid domens basuna-ljud.

Min hand blott vinkar — och jorden sopas:
Allt lefvande till det rummet far,
Der intet öra hör namnet ropas,
Och ingen tunga sig rör till svar.

Min fot lustvandrar —

Och stjelper throner;

Och Alexandrar,

Napoleoner,

De Herrar fordne i höga loft,

De äro vordne en handfull stoft.

I låga jorden, på den de vandra,
På den de strida om rang och arf,
Jag blandar slägterna om hvarandra,
Jag lägger tiderna hvarf på hvarf.

I djupa natten

Ej följer prakten,

Och icke skatten,

Och icke makten.

En gång de ägas — en annan gång
De andras äro, som laga fång.

Ej ofvan jord är en borg belägen,
Som eder tryggar, J vandringsmän!

En egen egendom J ej ägen,
 Fast öppet fastebref lydt på den.
 Se, diademen
 Och sorgedoket,
 Och purpurbrämen
 Och arbets-oket,
 Sig nya hufvuden sluta kring,
 Om nya halsar de slå sin ring!

J ären komne, J skolen gånga;
 J hafven här icke hem och hus:
 J skolen bo i den staden trånga,
 Der sol och måne ej tända ljus;
 Der sköldemärket
 I porten krossas,
 Och ur dagsverket
 Den trötte lossas,
 Och fångens länkar och hjertats band
 Så spröde brista för samma hand.

Hvar är din Moder? Hvar är din Maka?
 Då ha de vandrat den vägen bort,
 På den de komma ej mer tillbaka,
 På den du följer dem innan kort . . .
 Ty skatten akta,
 Som Gud dig sänder!

Den halkar sakta
 Ur dina händer,
 Och ses ej åter af dig, förrän
 Du svara skall, hur du vårdat den.

Hvar är din Broder? Hvar är din Like?
 Så frågar Herren dig då ej mer.
 Då har du bröder, du spotske rike!
 Uti de matkar, du näring ger —
 Och när de mätta,
 Som du, aflida,
 Skall efter detta
 En matk dig bida,
 Som närs och lefver, i evig tid,
 Uppå ett samvete utan frid.

Han bidar eder, som liknöjdt skåden
 En annans fall, blott J sjelfve stån!
 Som tro och fädernesland förråden,
 Och med det Heliga drifven hån!
 Som lagar vriden,
 Och hjertan villen,
 Och oskuldsfriden
 På lek förspillen!
 Och *ve* blir slutet på hån och lek,
 Då hämdens vålnad sig reser blek.

Han bidar eder, J lögnens andar!
 Då tungan låder vid eder gom.
 Åt redligheten sitt gift hon blandar,
 Och äran faller för hennes dom —
 Men mot min glafven
 J intet kunnen:
 Jag spärrar grafven
 Och smädemunnen,
 Som nästa gång, se'n han målet mist,
 För *Den* skall svara, som dömmar sist!

Ransaken, dödlige! edra syften,
 Med bäfvan forsken er själs begär;
 Och rena händer och hjertan lyften
 Till *Den*, som vet hvad i menskan är.
 J till den orten
 Dock skolen lända,
 Der öfver porten,
 Till tidens ända,
 Det skrefs oryggeligt, det beslut:
Här hvar går in, och går ingen ut!

Er jorden slukar, med värf och planer,
 Och lycker åter sin mun igen,
 Om likt favoner, om likt orkaner,
 J vederqvickt eller härjat den —

Men ej af jorden
 Ert mått begären;
 Ty det J vorden
 Och det J ären,
 Det verket, eder blef anbefaldt,
 Den Ende känner, som känner allt.

Hvad Herren äskar, till dig Han sade;
 Han mätte ut, för ditt vandringslopp,
 Hvad du, o menska! att bära hade,
 Och hvad du hade att fylla opp.

Han kraft beskärde
 Till hvad du borde,
 Och vishet lärde,
 Att rätt du gjorde,
 Om blott du hörde i lydigt bröst
 Den store, helige Andens röst.

Hör ande-rösten, den klara, djupa,
 Och i Hans ärende upprätt gack;
 Du se'n ej spörje, om du skall stupa,
 Ej heller sörje för verdens tack!

Du fülle kallet —
 Och frukte icke!
 Ur sjelfva fallet
 Du uppåt blicke!

Så skall dig fatta en englahand
Och stilla föra dig till ditt land.

Gack trygg, i styrkan af ädel vilja,
Igenom profvets och mödans tid!
Så kan dig verlden från lyckan skilja,
Men ej från dygdens och sinnets frid;

Så kan i jorden

Väl kroppen myllas,

Dock guda-orden

På anden fyllas:

Du trofast var intill dödens dag;

Nu, gode tjenare! lönen tag!

Gör rätt åt alla, och lindra nöden,
Och trösta sorgen, hvarhelst du kan!
Försvara sanningen uti döden,
Och vinn som Christen, och fall som Man!

Ej jordisk vinning

Till lön du tager,

Ej kring din tinning

En snarblekt lager,

Men ljus och evig och skön och hel,

De sälla Heligas arfvedel.

Hvad vore Tron, om den icke låge
En klarögd perla på hjertats grund,

Och upp till himmelen stilla såge,
Då skalet brister i mognans stund?

Den sköna hvilan
Gör slut på plågan . . .
Och — blixtrar bilan,
Och flammor lågan,

Martyr! se himmelen öppnar sig,
Och kronan räcker Försonarn dig!

Hvad vore Dygden, om lifvet vore
Med stoftets flämtande gnista släckt?
Du förste *Gustaf!* Du andre *Store!*
Du frie, modige *Engelbrekt!*

Och alla visa,
Och alla ömma,
Som menskor prisa —
Och menskor glömma!

Hvad vore ömhet, förstånd och kraft,
Om endast grafven till mål J haft?

Hvad vore Äran, som till er ropar
Att värda pligten — att dö för den —
Om hon berodde af fala hopar
Och deras falare hufvudmän?

Nu strålar friden
Från hennes anlet,

Om också tiden
 En suck föranlät,
 Ty tiden stänker ej upp sitt dam
 Till stjernegatan, der hon går fram.

Hvad vore Lyckan? Hvad vore Glädjen,
 I kärleksringen så ljuf och ren —
 Om, när den bryts, J ej återkedjen
 Dess brutna länkar vid Hoppets sken?

Så ödeblifvet,
 O hjertan såta!
 Hvad vore lifvet?
 En olöst gåta!
 Ett obarmhertigt Uriebref,
 Som Gud i vrede för menskan skref!

En åldrig Jakob sin Josef mister,
 Och Jonatan ifrån David går,
 Och pressadt bröst i en suckan brister,
 Som ingen tröst i all verlden får!

Och Rachel gråter
 De kära späda,
 Och sig ej låter
 Af något gläda;
 Ty ute är med hvad dyrast var
 För hennes hjerta och hennes dar:

Men Gud är Kärleken. — Lugnen eder,
Bettryckta hjertan! och fatten hopp.

Det korn, J laden i jorden neder,
I gyllne skördar skall spira opp!

O! hvad J laden
Med sorg i grafven —
Hvad kärt J haden,
Hvad kärt J hafven,

Det är ej borta — men dock ej der —
Det är hos *Honom*, som evigt är!

I Honom lefver allt lif, och röres
All kraft, och tänder sig klart allt ljus.
Hans kärlek famnar ock det, som föres
Till andra boningar af Hans hus.

Se genom dimman,
Du barnasinne! —
När äfven timman
För dig är inne,

Så kallar Fadren. Emellertid
Med trohet verka och tåligt lid!

Dröj, lik Maria, med känslor rena,
Vid Jesu fötter, och hör och bed!
Se upp till korset, som Magdalena,
Der nåden blickar till ångren ned!

Johannes! slut dig
 Till Vännens hjerta:
 Han tager ut dig
 Ur tvång och smärta,
 Till helig frihet och salig fröjd
 Uti sitt himmelska rikes höjd.

Väl dem, som redligt det ädla velat,
 Det rätta sökt och det milda tänkt!
 Som älskat mycket, fastän de felat!
 Dem varder mycket ock efterskänkt.

De här ej blefvo
 Allt hvad de skulle;
 Men Englar skrefvo,
 Så kärleksfulle,
 Hvad genom dem, uti minsta mån,
 Den verlden glädt, som de kommo från.

De hafva hållit sig vid det ena,
 Att frukta Herran, och intet mer:
 De hafva tvagit sin kläder rena
 Uti det blodet, som oskuld ger.

All strid är lyktad,
 All synd förlåten,
 Och oron flyktad,
 Och stillad gråten —

Den store Fadren vet deras namn —
Och trötte sjunka de i Hans famn.

Så fridfullt de uti Herran somna,
Så fröjdfullt helsa de Herrans dag:
De ur bedröfvelse äro komna
Och undan ödenas alla slag.

Ej mera fångna
I jordebanden,
De äro gångna,
Så talar Anden,

Ur mödans trældom till fridens hem,
Och deras gerningar följa dem!

De äro gångna! De gingo tida
Till rätta hemmet i Fadrens hus.
De skola bo i den staden vida,
Der sol och måne ej skifta ljus:

Ty klara solen
Är *Han*, som råder
Från höga stolen,
Och ser i nåder

Till allt, som rum i den staden fick —
Och lif och salighet är Hans blick!

Och rum för alla, som tro och hoppas,
För alla rum uti himlen är!

Och som, när fikonaträdet knoppas,
 J veten sommaren vara när;

Alltså J kännen,
 Då dagen svalkas,
 Hur Himlavännen
 Till eder nalkas,

Och för till rummet, som Han beredt,
 Der J med Honom förblifven Ett.

Då dagen svalkas och skuggan breder
 Kring edra dalar och berg sitt flor,
 Så kommer Han och förlossar eder,
 Hvars makt är såsom hans kärlek stor.

De ögon trötta,
 En stund de somna . . .
 De verktyg nötta,
 En stund de domna . . .

En annan stund till ett annat lopp
 J edra hufvuden lyften opp!

Och ny är himlen, och ny är jorden,
 Och ny är himlens och jordens son,
 Och saknar icke, odödlig vorden,
 Det trånga hemmet, han kom ifrån.

Det är försvunnit,
 Det är förvandladt —

Men Tro, som vunnit!

Men Dygd, som handlat!

J hafven lotten åt er beredd,

Af låga sinnen ej hörd och sedd. — —

Då äro torkade alla tårar,

Då äro belade alla sår...

Ej mer, på trafvar af lik och bårar,

Med fackla nedvänd och släckt, jag står.

Jag facklan vänder —

Och i detsamma

Den återtänder

Vid Lifvets flamma,

Och blandar, evig Seraf, min ton

I eder lofsång vid Ljusets Thron!

ÖFVER

W A L L I N

AF

ESAIAS TEGNÉR.

Den Svenska kyrkan, Wasas kyrka hvilar
uppå ett hälleberg sin altarrund;
hon darrar ej vid dagens ilar,
ty hon står fast, som jordens grund.
Men hvad den borde, sången der ej sade,
och sömnig kom han ifrån berg och dal;
ty Spegels språk föråldrats hade,
och orden fattades till fädernas choral.
Då kommer från Parnassens branter
en yngling, en af ljusets anförvandter,
med lagren i sitt mörka hår:
den hänger han på Davids harpa
och griper i dess guld och slår
ackord, än milda, som en fläkt i vår,
och än som dunderlagen skarpa
Då smälter hjertat i hvart menskligt bröst,
och englarne från himlens throner
se ner och lyss till broderliga toner
utaf den gudasändes röst,
och hviska tjuste till hvarannan:
”Så sjöngo vi, på samma vis,

när första aftonen, med Hesperus i pannan,
stod öfver nyfödt paradiset!

Så klingade ock våra psalmer,
det susade i Edens palmer,
när sången kom från himlens tempelgård,
ett rikt, ett klingande ackord.

Hör hvilken sång, der Gudasonens lära,
som jordens frälsning är och himlens ära, —
den djupa evighets mystér
för menskan satt i toner der!

Ett ljud ur djupet, der det djupast är,
som ordet har till lifvets gåta,
hvarför vi glädjas och hvarför vi gråta,
och nycklarna till sagan innebär
om hvad som varit, hvad som är
och hvad som varda skall! — En sång som denna
har Delfi ej, har Hellas ej lärt känna,
har sjelfva Roma icke hört ännu, —
urgamla herrskarstaden, hjelteamman,
med marmorgudarne, som störtat samman,
med minnets fästningar på bergen sju, —
knappt Salems tempelkrönte kullar,
der Kidrons mörka bölja rullar
och gjutes i det döda haf,
all skapelsens, allt lifvets graf,
en mörk profet, som sjunger mellan säfven
jordsläktets vaggsång och dess drapa äfven.” — —

Så sjöngo Englarne: en återklang
 af deras sång kring bergen sprang
 och dallrade i dalar gröna;
 men skalden slog sin harpa, och det sköna
 stod mellan bergen opp och log
 och såg sig om i Nordanskog.
 Så lätt, så sorglös, som ur intet sprungen
 den sången var, dock djupt ur hjertat sjungen,
 men ej ur hjertat, som det låg och skalf
 i menskobröst, men i odödlighetens,
 i bottenlösa evighetens
 grundmurade, höghvälfda tempelhvalf:
 en vers så skön, som knappast Kellgren diktat,
 så högstämd, som profetens var,
 djup, som de tankar natten biktat,
 frisk, som dem dagen skiner på och klar.
 Det var den konst, som föds af gudaflamman,
 som spänner sinnet och dock ger det ro, —
 och formens hedna skönhet växte samman
 med djupet af de Christnas tro.

Och när han talade från predikstolen,
 hur lyftes sinnet då uppöfver solen!
 det var liksom när åskan går —
 predikarn i den friska vår —
 men dessemellan ljumma droppar

nerdugga öfver lundens toppar
 och glänsa i dess gröna hår,
 en evangeli bild, men dunderlagen
 förkunna Herrans makt, förkunna lagen;
 en bäfvan går igenom ben och märg,
 det smattrar öfver dal och berg. —
 Så stod den väldige profeten,
 Guds taleman i dödligheten,
 profet till blick, profet till röst —
 den rösten, som vi alla känne —
 hon kom med hot, hon kom med tröst,
 och tempelhalfven darrade vid henne.
 En Gud alltjemt hans tunga hade löst,
 och utan tvekan sjöng han ut det sanna.
 Han stod med himlens stormar på sin panna,
 med himlens thordön i sitt djupa bröst.

Johannisboken, gudasagan,
 den bok, som borde skrifvits blott
 med blomsterskrift på himmelsblått,
 en gudalifvets svanesång, hvars klagan
 med hopp och tröst till månet hjerta gått:
 en rik idyll om Gudasonen,
 som solen klar, och mild och blid som månen,
 den bleke vandraren, som allvarsam
 med minnets lampa går i natten fram —
 den boken han från himlen länte,

dess ädlaste, dess bästa tolk,
 och gaf oss den i testamente,
 när han gick bort ifrån sitt folk: —
 dess Svenska syskon vi nu fåfångt vänte,
 ty han med den lagt ned sin herdestaf;
 dess gudatoner susa kring hans graf.

Men — hvad är skaldens ära, hvad är talarns?
 Hon hör Historien mer än hjertat till;
 ej dundergudens röst, men ock hugsvalarns
 hvart menskligt hjerta höra vill.
 Det var ej örnen, men en dufva,
 som steg från himlens öppna ban
 och sväfvade ner till Jordan;
 det starka är en broder till det ljufva.
 Hvar ädel man, hvar stor, är from,
 och allt slags snille är en Christendom.
 Det älskansvärda skadar ej det höga,
 de bo tillhop, i broderligt förbund;
 der trifvas tårar i profetens öga,
 och löjen leka kring den vises mund.
 Den man, som, Siarn lik i fordomtima,
 blott syntes född för det sublima,
 och talarsal och tempelhalf,
 som hvarje hjerta, vid hans stämman skalf;
 hur älskvärd var han ej, när aftonstunden
 sitt samqväm öppnat, och i slutna runden

den stilla glädjen sitt piano stämt:
af intet tvång, af ingen storhet bunden
han spratt af qvickhet, gnistrade af skämt,
i ständig vexling lik sig sjelf alltjemt! —

Farväl, du store sångarbroder!
Sof lugnt vid hjertat af vår allas moder.
Dröm om ditt Sverge inom grafvens port,
(ty det var ditt) och på den kyrkogården,
som sjelf du helgat, blifver minnesvården
hvad skönt du bildat, och hvad stort!
Det gamla trogna minnet skrifver
din saga upp, och dertill våren gifver
sin bästa färg af guld och rosenrödt.
Den himmel, du predikat, blifver
ditt grafhvalf, högt och stjernbeströdt,
det hvalfvet ingen ålder rifver.
Och tröttnar stundom någon gång
den flygande, den Svenska sång,
låt honom då få hvila vingen
emot din graf, och svinga sig
igen till stjernorna, till *dig*,
Du första stämman i den vittra ringen,
Du Skald som få, Du Talare som ingen!

STOCKHOLM, 1844.

P. A. Norstedt & Söner, Kongl. Boktryckare.

